

สรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษา ปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางในจังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาลักษณะและประเภทของอุตสาหกรรมขนาดกลาง เป็นอุตสาหกรรมที่มีสำคัญต่อจังหวัดเนื่องจากสร้างรายได้และสร้างงานแก่คนในพื้นที่เป็นจำนวนมาก มีการกระจายตัวตามพื้นที่ต่าง ๆ ในจังหวัดปทุมธานี พื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ ประกอบด้วย 7 อำเภอ มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทางเกษตรกรรม และมีเขตประกอบการอุตสาหกรรม 2 แห่ง คือ นิคมอุตสาหกรรมนวนคร และ สวนอุตสาหกรรมบางกะดี เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางอุตสาหกรรมของจังหวัดอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นแหล่งลงทุนขนาดใหญ่ เมื่อพิจารณาถึงลักษณะรูปแบบที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้พบว่า มีทั้งรูปแบบโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการกระจุกตัวและที่กระจายตัวไปตามแหล่งวัตถุดิบต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีที่ปรากฏเป็นย่านอุตสาหกรรมในลักษณะที่เป็นย่านอุตสาหกรรมริมถนน โรงงานอุตสาหกรรมบางแห่งขาดการดูแลเพื่อความเป็นระเบียบ ก่อให้เกิดปัญหาต่อภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ มีความจำเป็นที่รัฐต้องเข้าไปจัดการ ทั้งระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนควบคุมดูแล ก่อให้เกิดปัญหากับชุมชนใกล้เคียงได้ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการดูแลและควบคุม การแก้ปัญหาต่าง ๆ การจัดระเบียบการใช้ที่ดิน จำเป็นต้องเข้าใจลักษณะของประเภทอุตสาหกรรมที่ประกอบกิจการในพื้นที่ ปัจจัยที่ทำให้ผู้ประกอบการเหล่านี้เข้ามาใช้พื้นที่ รวมทั้งระบบสาธารณูปโภคที่รองรับ อีกทั้งสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเลือกที่ตั้ง และประเด็นที่ผู้ประกอบการต้องการให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือกิจการ ข้อมูลเหล่านี้ช่วยให้ภาครัฐเข้าใจสภาพต่าง ๆ ของอุตสาหกรรมขนาดกลางและข้อมูลเหล่านี้ยังสามารถนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อให้การประกอบกิจการอุตสาหกรรมในพื้นที่ให้มีความเหมาะสมต่อไป

แนวทางการศึกษาใช้การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของโรงงานอุตสาหกรรม และข้อมูลการเลือกที่ตั้งของกิจการอุตสาหกรรม รวมทั้งสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ตำแหน่งผู้ตอบแบบสอบถามมีตำแหน่งเป็นเจ้าของกิจการหรือกรรมการบริษัท ผู้จัดการโรงงาน ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทในการตัดสินใจเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม ได้มีการเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ให้ความสำคัญกับการเลือกที่ตั้ง สภาพปัญหาในการเลือกที่ตั้งและบทบาทที่อยากให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือโรงงานของตน

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางที่ประกอบการในพื้นที่ศึกษาทั้งหมด จากการตรวจสอบ พบว่า มีสถานประกอบการส่วนหนึ่งที่ปิดกิจการลง ประกอบกับข้อจำกัดในการได้รับความร่วมมือจากเจ้าของกิจการอุตสาหกรรมขนาดกลางในพื้นที่ศึกษา ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงได้รับความร่วมมือจากเจ้าของกิจการเพียงร้อยละ 61 ของจำนวนโรงงานขนาดกลางทั้งหมด ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเป็นการพรรณนาบรรยายคุณลักษณะของกลุ่มประชากรที่ศึกษา และการหาความถี่ อัตราส่วนร้อยละ และค่าเฉลี่ย ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลในการเลือกที่ตั้งและบทบาทที่อยากให้รัฐเข้าไปช่วยเหลือจะใช้วิธีการถ่วงน้ำหนัก การหาค่าเฉลี่ย อัตราส่วนและการเปรียบเทียบ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ ดังนี้

6.1.1 ประเภทอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษา

ลักษณะของกิจการอุตสาหกรรมที่ประกอบกิจการในพื้นที่ศึกษา คือ

- 1) กิจการที่อยู่ในพื้นที่ศึกษา เป็นกิจการอยู่ในรูปการจดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัด ทั้งหมด 111 โรง และดำเนินการในลักษณะบริษัทเอกชนอีก 5 โรงหรือคิดเป็นร้อยละ 4.3 และส่วนใหญ่โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางมีอายุการดำเนินกิจการมากที่สุดอยู่ในช่วงระหว่าง 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.69 ของโรงงานทั้งหมด มีเพียง ร้อยละ 5.17 เท่านั้น ที่มีอายุการดำเนินงานมากกว่า 31 ปีขึ้นไป
- 2) กิจการที่เลือกที่ตั้งของโรงงานในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นกิจการที่มีอยู่เดิม แต่มีความจำเป็นต้องเข้ามาประกอบกิจการในพื้นที่ศึกษา เนื่องจาก ต้องการขยายกิจการคิดเป็นร้อยละ 43.67 ได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐและเนื่องจากพื้นที่เดิมมีปัญหาเนื่องจากพื้นที่เดิมขาดความเหมาะสม และอีกเหตุผลคือการได้เปรียบคู่แข่งที่ประกอบกิจการประเภทเดียวกัน
- 3) ลักษณะของการประกอบกิจการเป็นอุตสาหกรรมขนาดกลาง ที่มีการลงทุนเฉลี่ย 187.7 ล้านบาท มีการจ้างงานเฉลี่ย 278 คนต่อโรง
- 4) ประเภทอุตสาหกรรมขนาดกลางที่ประกอบกิจการในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้ อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ อุตสาหกรรมบริการและอุตสาหกรรมอื่น ๆ ไม่มีอุตสาหกรรมก่อสร้างเนื่องจากไม่มีกิจการใดเข้าข่ายของลักษณะอุตสาหกรรมขนาดกลางตามพระราชบัญญัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ส่วนใหญ่แล้วอุตสาหกรรมก่อสร้างเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ประเภทอุตสาหกรรมดังกล่าวมาที่มีการกระจุกตัวอยู่ในบริเวณพื้นที่อำเภอคลองหลวง และอำเภอเมืองปทุมธานี

- 5) โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางในพื้นที่ศึกษาได้แหล่งเงินทุนส่วนใหญ่จากธนาคารพาณิชย์ และเป็นเงินทุนของตนเองซึ่งมีสัดส่วนใกล้เคียงกันคือร้อยละ 32.57 และร้อยละ 31.43 ตามลำดับ และโรงงานอุตสาหกรรมขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากภาครัฐถึงร้อยละ 65 กิจกรรมที่ไม่ได้รับการส่งเสริมเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ไม่เข้าข่าย
- 6) ส่วนการลงทุนที่ประกอบกิจการอุตสาหกรรมขนาดกลาง เป็นการถือหุ้นของคนไทยต่อการถือหุ้นของชาวต่างชาติ เท่ากับ 56.7 : 43.3 มีกำลังการผลิตโดยเฉลี่ย 3946.93 แรงแม้ต่อโรง และมียอดการจำหน่ายสินค้าเฉลี่ย 530 ล้านบาทต่อโรงต่อปี

6.1.2 ปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของผู้ประกอบกิจการอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษา

การเข้าประกอบกิจการของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางในพื้นที่ศึกษา ส่วนใหญ่เป็นกิจการที่ประกอบกิจการอยู่ในพื้นที่ศึกษาอยู่แล้ว แต่เนื่องจากต้องการขยายกิจการและส่วนหนึ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากภาครัฐ และมีความได้เปรียบคู่แข่งชั้นในประเภทอุตสาหกรรมเดียวกัน

ในการตัดสินใจเลือกที่ตั้ง ผู้มีอำนาจตัดสินใจชี้ขาดจะแบ่งออกเป็น

- 1) การตัดสินใจโดยบุคคลเดียว พบว่า มีจำนวนร้อยละ 35.4 ของกิจการทั้งหมด ผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจ คือ เจ้าของบริษัทหรือเจ้าของโรงงาน
- 2) การตัดสินใจโดยกลุ่มบุคคล พบว่า มีจำนวนร้อยละ 64.6 ของกิจการทั้งหมด ผู้มีอำนาจตัดสินใจ คือ คณะกรรมการบริหารบริษัท ทั้งกิจการที่สัดส่วนการถือหุ้นของคนไทยสูงกว่าหรือต่ำกว่าชาวต่างชาติ ส่วนกิจการที่มีการลงทุนจากบริษัทต่างประเทศ ผู้มีอำนาจตัดสินใจโดยกลุ่มบุคคลคือคณะกรรมการบริหารบริษัทจากต่างประเทศเช่นเดียวกัน

ปัจจัยที่ผู้ประกอบการในพื้นที่ศึกษาให้ความสำคัญกับการเลือกที่ตั้งของโรงงาน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

- (1) การคมนาคม การขนส่งที่สะดวกรวดเร็ว เนื่องจากการประกอบกิจการอุตสาหกรรมในปัจจุบัน การคมนาคมขนส่งเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก ทั้งในกระบวนการผลิตเนื่องจากมีความจำเป็นต้องขนส่งวัตถุดิบเข้ามาดำเนินการผลิต อีกทั้งยังต้องมีการขนส่งสินค้าทั้งอยู่ในรูปของสินค้าสำเร็จรูปและสินค้าที่เป็นวัตถุดิบ เห็นได้ว่าความสำคัญของระบบคมนาคมที่ดีช่วยให้โรงงานอุตสาหกรรมสามารถประหยัดเวลา ประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่งวัตถุดิบจากแหล่งวัตถุดิบมาโรงงาน และการขนส่งสินค้าจากโรงงานสู่ตลาดอีกทั้งการขนส่งเพื่อการกระจายสินค้า และการตั้งโรงงานในที่ที่มีถนนหรือมีเส้นทาง

คมนาคมที่สะดวกแล้ว ยังสามารถช่วยให้หาแรงงานง่ายและแรงงานยังสามารถเดินทางได้สะดวกในการเข้ามาทำงาน โรงงานอุตสาหกรรมที่เลือกปัจจัยนี้เป็นลำดับแรกสุด มีจำนวน 41 โรง โรงงานตั้งอยู่ในอำเภอคลองหลวงเป็นส่วนใหญ่และอยู่ในอุตสาหกรรมประเภทบริการ อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะและอุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก

(2) มีความพร้อมด้านสาธารณูปโภค เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการเข้ามาตั้งโรงงานในพื้นที่ศึกษา อุตสาหกรรมประเภทบริการเลือกปัจจัยทางด้านมีมากที่สุด รองลงไปเป็นอุตสาหกรรมเคมีและพลาสติกและอุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ อุตสาหกรรมส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอคลองหลวง อำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอลาดหลุมแก้วและอำเภอธัญบุรี ความได้เปรียบเกิดขึ้นเนื่องจากพื้นที่จังหวัดปทุมธานีเป็นพื้นที่ต่อเนื่องจากกรุงเทพมหานคร ทำให้มีการพัฒนาระบบต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงเข้ากับกรุงเทพมหานคร ทำให้มีความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภคเพื่อรองรับการลงทุน ประกอบกับนโยบายของจังหวัดที่ต้องการพัฒนาให้ปทุมธานีเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร ทำให้เกิดการลงทุนและพัฒนาทางด้านสาธารณูปโภค เพื่อรองรับการพัฒนาต่อไป

(3) ราคาที่ดิน เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ถูกประกอบการได้พิจารณาร่วมกับปัจจัยด้านอื่น ๆ การพิจารณาเลือกที่ตั้งต้องคำนึงถึงความเหมาะสมด้านต่าง ๆ รวมทั้งราคาที่ดินด้วย ราคาจะแตกต่างกันตามความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่ ลักษณะกายภาพและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ พื้นที่ อีกทั้งการขนส่งและการเดินทางที่มีความสะดวก ดังนั้น ถ้าผู้ประกอบการสามารถซื้อที่ดินในราคาที่ถูกลงช่วยลดต้นทุนในการผลิตได้อีกด้วย โรงงานอุตสาหกรรมที่เลือกปัจจัยด้านนี้มากที่สุดคืออุตสาหกรรมประเภทโลหะและอโลหะ รองลงมาคืออุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ โรงงานเหล่านี้มีที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอคลองหลวงเป็นส่วนใหญ่

(4) จำนวนแรงงาน เมื่อพิจารณาแหล่งที่มาของแรงงาน เห็นได้ว่าพื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ที่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร เนื่องจากความเป็นแหล่งงานที่สำคัญของประเทศย่อมทำให้มีแรงงานจำนวนมากเข้ามาในพื้นที่ และความต้องการของแรงงานจึงมีเป็นจำนวนมาก ผลดีที่มีที่ตั้งบริเวณนี้จึงเป็นแรงดึงดูดให้แรงงานจำนวนมากเข้ามาในพื้นที่เพื่อประกอบอาชีพ เห็นได้ว่าจังหวัดปทุมธานีมีความพร้อมด้านจำนวนแรงงานและผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังสามารถหาแรงงานได้ในพื้นที่อีกด้วย

(5) เป็นเขตประกอบการอุตสาหกรรม การตั้งโรงงานอยู่ในเขตประกอบการย่อมได้รับความสะดวกทั้งทางด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ เนื่องจากเขตประกอบการนั้นส่วนใหญ่มิมีความพร้อมด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับการลงทุนของผู้ประกอบการอยู่แล้ว การเข้าไปใช้พื้นที่เขตประกอบการช่วยลดขั้นตอนในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการหาที่ดิน การสร้างระบบสาธารณูปโภค และมีสิทธิประโยชน์จูงใจในเรื่องของการขออนุญาตประกอบกิจการโรงงาน ช่วยให้ผู้เข้าใช้พื้นที่ได้รับความสะดวก รวดเร็ว และขั้นตอนเหล่านี้จำเป็นต้องใช้เวลาในการดำเนินการด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตประกอบการจะช่วยลดขั้นตอนเหล่านี้ลงได้ อุตสาหกรรม

บริการเป็นอุตสาหกรรมที่เลือกปัจจัยด้านนี้เป็นลำดับแรกมากที่สุด รองลงมาคืออุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก มีที่ตั้งอยู่ในอำเภอคลองหลวงมากที่สุด และที่อำเภอเมืองปทุมธานีอีกส่วนหนึ่ง

(6) อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความประหยัดเนื่องจากความเป็นเมือง กิจการที่เข้ามาตั้งอยู่ในพื้นที่สามารถใช้ระบบสาธารณูปโภคที่สามารถเชื่อมต่อกันทั้งในเขตกรุงเทพและปริมณฑลและจังหวัดใกล้เคียงได้เป็นอย่างดี เช่น สนามบินดอนเมืองและท่าเรือคลองเตย การได้เปรียบจากการตั้งอยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานครนั้นยังได้ส่งผลให้เกิดความได้เปรียบในการกระจายสินค้าสู่ผู้บริโภค ถือว่ากรุงเทพมหานครเป็นแหล่งบริโภคและศูนย์กระจายสินค้าขนาดใหญ่ เปรียบเสมือนเป็นศูนย์กลางในด้านต่าง ๆ ของประเทศ ทำให้ผู้ประกอบการที่ตั้งโรงงานในพื้นที่ศึกษามีความได้เปรียบในเชิงที่ตั้งอุตสาหกรรมที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยนี้มากที่สุดคืออุตสาหกรรมด้านบริการ ที่ตั้งของโรงงานอยู่ในอำเภอคลองหลวงเป็นส่วนใหญ่

(7) อยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญในการเลือกที่ตั้ง เพราะวัตถุดิบสามารถกำหนดที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมได้ เช่น อุตสาหกรรมกระดาษ ที่จำเป็นต้องมีที่ตั้งของโรงงานใกล้กับวัตถุดิบ เนื่องจาก วัตถุดิบที่ต้องใช้จากภาคเกษตรจำเป็นต้องมีการขนส่งที่รวดเร็ว และใกล้กับโรงงานเพราะวัตถุดิบบางอย่างอาจเกิดการเน่าเสียและเกิดความเสียหายจากการขนส่งที่ต้องใช้ระยะเวลาและมียะยะทางไกล ในส่วนของการใช้วัตถุดิบมีการใช้วัตถุดิบจากต่างประเทศเฉลี่ยร้อยละ 42.3 ส่วนการใช้วัตถุดิบภายในประเทศร้อยละ 57.7 นอกจากนี้ใช้วัตถุดิบจากภายในจังหวัดแล้ว ยังมีการใช้วัตถุดิบจากจังหวัดใกล้เคียงถึงร้อยละ 75 ของวัตถุดิบที่ใช้ในประเทศ โรงงานประเภทกระดาษ ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านนี้มากที่สุด มีที่ตั้งส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานี และอำเภอลาดหลุมแก้ว

(8) อยู่ใกล้แหล่งตลาด / ลูกค้า การมีที่ตั้งอยู่ใกล้ลูกค้า เนื่องจากกิจการส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 33.6 ของกิจการทั้งหมด) ผลิตสินค้าที่ใช้เป็นวัตถุดิบของโรงงานอื่น ๆ วัตถุดิบส่วนใหญ่ที่ผลิตเป็นการส่งวัตถุดิบไปยังนอกพื้นที่ศึกษา ได้แก่ กรุงเทพมหานคร อยุธยา สมุทรปราการ เป็นต้น และสำหรับผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายยังต่างประเทศ (ร้อยละ 29.3 ของกิจการทั้งหมด) ได้อาศัยความใกล้กรุงเทพฯ เป็นแหล่งกระจายสินค้าหรือขนส่งสินค้าโดยผ่านทางสนามบินดอนเมืองและท่าเรือกรุงเทพฯ ไปยังผู้บริโภคที่อยู่ต่างประเทศทั้งในรูปสินค้าสำเร็จรูปและสินค้าที่เป็นวัตถุดิบ แรงงานที่ให้ความสำคัญมากที่สุดมีเพียงโรงงานเดียวเป็นโรงงานประเภทบริการซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอคลองหลวง

(8) ราคาค่าแรง เนื่องจากค่าแรงเป็นอีกปัจจัยในเรื่องค่าใช้จ่ายในการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม โรงงานอุตสาหกรรมจึงควรเลือกที่ตั้งในที่ที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำ เพื่อช่วยลดภาวะการขาดทุนในกระบวนการผลิต โดยเฉพาะโรงงานที่มีจำนวนแรงงานจำนวนมาก ปัจจัยในด้านค่าแรงอาจเป็นตัวกำหนดที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมได้ อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะและอุตสาหกรรมเคมีและ

พลาสติกเป็นประเภทอุตสาหกรรมที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยนี้เป็นลำดับแรก มีโรงงานตั้งอยู่ในอำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอคลองหลวงอย่างละแห่ง

(10) ใกล้โรงงานที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกัน การตั้งโรงงานอยู่ใกล้กับโรงงานที่มีกระบวนการผลิตประเภทเดียวกัน มีความคล้ายคลึงกันหรือมีความเกี่ยวเนื่องกัน เป็นการได้ประโยชน์จากการรวมตัวกันของโรงงาน ทำให้เกิดการพึ่งพาในด้านการใช้วัตถุดิบระหว่างโรงงานทำให้ลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งร่วมกัน การพึ่งพากันระหว่างโรงงานด้วยกันช่วยให้หน่วยการผลิตในพื้นที่นั้น ๆ ได้เปรียบมากกว่าพื้นที่อื่นซึ่งมีการกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม

(11) เป็นโรงงานสำเร็จรูป เนื่องจากกิจการอุตสาหกรรมที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นอุตสาหกรรมขนาดกลาง ซึ่งจำเป็นต้องใช้เงินทุนหมุนเวียนในการประกอบกิจการค่อนข้างสูง และในการสร้างโรงงานนั้นมีความจำเป็นที่ต้องใช้เวลาในการก่อสร้างค่อนข้างนาน การมีโรงงานสำเร็จรูปช่วยให้ประหยัดเวลาและการลงทุนได้ ทำให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าไปใช้พื้นที่ได้อย่างทันทีอีกทั้งโรงงานสำเร็จรูป มีความพร้อมทั้งทางด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานที่จำเป็น ที่สามารถให้บริการได้ทันที อุตสาหกรรมที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านนี้มากที่สุดมีเพียงโรงงานเดียว เป็นโรงงานอุตสาหกรรมประเภทเคมีและพลาสติก ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอคลองหลวง

(12) อยู่ในภูมิภานาเดิม / มีความคุ้นเคยกับพื้นที่ สำหรับปัจจัยดังกล่าวผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษาให้ความสำคัญน้อยที่สุด แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าไม่จำเป็นเสียทีเดียว เนื่องจากการรู้จักพื้นที่หรือมีความคุ้นเคยในพื้นที่นั้นย่อมทำให้ผู้ประกอบการรู้จักที่ตั้งที่เหมาะสมกับโรงงานของตน มีความเข้าใจในพื้นที่มากกว่าผู้ประกอบการที่อยู่นอกพื้นที่ ที่เข้ามาลงทุนในพื้นที่ศึกษา และคนในพื้นที่ย่อมได้เปรียบเมื่อมีความคุ้นเคยและอยู่ในพื้นที่ภูมิภานาของตนเอง เห็นได้ว่าผู้ประกอบการในพื้นที่ร้อยละ 69 เป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษา

ในการพิจารณาปัจจัยที่ผู้ประกอบการในพื้นที่ให้ความสำคัญกับการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมนั้น จะเห็นได้ว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเห็นที่คล้ายคลึงกันในเรื่องปัจจัยการเลือกที่ตั้งของโรงงาน สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม แต่จะมีความแตกต่างกันไปตามประเภทของอุตสาหกรรม ในการศึกษาครั้งนี้ ให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านการคมนาคม ขนส่ง มากกว่าปัจจัยด้านอื่น แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นปัจจัยด้านอื่น ก็เป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจเลือกที่ตั้งของอุตสาหกรรมด้วยเช่นกัน ซึ่งจะมีที่ตั้งตามลักษณะและกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมแต่ละประเภท จากการศึกษาครั้งนี้ สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก คือ ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการคมนาคม การขนส่งที่สะดวกรวดเร็ว มีความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภค ด้านราคาที่ดิน ด้านจำนวนแรงงาน ตามลำดับ ส่วนที่แตกต่างกันในการให้ความสำคัญกับปัจจัยในการเลือกที่ตั้งบางประเภทอุตสาหกรรม คือ อุตสาหกรรมเกษตร ให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านวัตถุดิบมากที่สุด เพราะอุตสาหกรรมประเภทนี้จำเป็นต้องใช้วัตถุดิบที่มาจากผลผลิตทางการเกษตรจึงจำเป็นต้องตั้งโรงงานอยู่

ใกล้กับแหล่งวัตถุดิบ เพื่อความสะดวกในการขนส่งและการจัดเก็บ เนื่องจากวัตถุดิบเหล่านั้นเพราะอาจเกิดความเสียหายและผลผลิตเน่าเสียได้หากใช้ระยะเวลาในการขนส่งนานเกินไป

6.1.3 ปัจจัยที่ให้ความสำคัญในการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมจำแนกรายอำเภอ

เมื่อพิจารณาการให้ความสำคัญกับปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมเป็นรายอำเภอ และประเภทอุตสาหกรรม พบว่า

อำเภอเมืองปทุมธานี ในด้านการเลือกปัจจัย พบว่า ผู้ประกอบการในอำเภอเมืองปทุมธานีให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการคมนาคมเป็นลำดับแรกมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยด้านราคาที่ดิน และปัจจัยด้านการเป็นเขตประกอบการ ตามลำดับ

อำเภอคลองหลวง เป็นพื้นที่ที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ตั้งอยู่มากที่สุด มีอุตสาหกรรมขนาดกลาง จำนวน 63 โรง ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางในพื้นที่อำเภอคลองหลวง ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการคมนาคมมากที่สุด รองลงมาเป็นปัจจัยทางด้านการเป็นเขตประกอบการและปัจจัยด้านราคาที่ดิน ตามลำดับ โดยอุตสาหกรรมการบริการมีสถานประกอบการจำนวนมากที่สุดในอำเภอคลองหลวง ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการคมนาคม ปัจจัยด้านการเป็นเขตประกอบการและปัจจัยด้านระบบสาธารณูปโภค ตามลำดับ

อำเภอสสามโคก ประกอบด้วยโรงงานอุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มและอุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ อุตสาหกรรมเหล่านี้ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการคมนาคมเป็นลำดับแรก

อำเภอลาดหลุมแก้ว ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการอยู่ใกล้วัตถุดิบ ปัจจัยด้านราคาที่ดินและปัจจัยด้านระบบสาธารณูปโภค และปัจจัยด้านคมนาคม

อำเภอธัญบุรี เป็นอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม 1 โรง ซึ่งอุตสาหกรรมประเภทนี้ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการคมนาคมเป็นลำดับแรก และมีอุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก จำนวน 1 โรง ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านระบบสาธารณูปโภคเป็นลำดับแรก และอุตสาหกรรมการบริการอีก 1 โรง ที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพฯ เป็นลำดับแรก

อำเภอลำลูกกา ประกอบด้วยโรงงานอุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ 3 โรง อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มและอุตสาหกรรมบริการ อีกประเภทละ 1 โรง โดยอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในอำเภอลำลูกกา ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านราคาที่ดินและปัจจัยด้านการคมนาคมเป็นลำดับแรก ปัจจัยละ 2 โรง ส่วนที่เหลืออีก 1 โรงนั้นให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านระบบสาธารณูปโภคเป็นลำดับแรก

อุตสาหกรรมแต่ละประเภทที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ นั้น ล้วนให้ความสำคัญกับปัจจัยในการเลือกที่ตั้งที่คล้ายคลึงกัน คือปัจจัยด้านคมนาคม ระบบสาธารณูปโภค ราคาที่ดิน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนทำให้ผู้ประกอบการตัดสินใจเลือกพื้นที่นั้นเป็นที่ตั้งโรงงานของตน

6.1.4 ปัจจัยที่ให้ความสำคัญในการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม จำแนกตามอายุของโรงงานอุตสาหกรรม

ปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมแต่ละช่วงมีความเหมือนและความแตกต่างกัน ดังนี้ คือ ช่วงอายุของโรงงานที่ตั้งมาไม่เกิน 10 ปี จะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการคมนาคมขนส่ง รองลงมาคือปัจจัยด้านความพร้อมสาธารณูปโภคและปัจจัยทางด้านราคาที่ดิน ส่วนอุตสาหกรรมที่มีการดำเนินการอยู่ระหว่าง 11- 20 ปี ปัจจัยที่ให้สำคัญลำดับแรก คือ ด้านการคมนาคม ปัจจัยด้านความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคและปัจจัยทางด้านการเป็นเขตประกอบการ ส่วนโรงงานที่ดำเนินการอยู่ในช่วง 21 – 30 ปี ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านคมนาคม และปัจจัยด้านแรงงาน สุดท้ายคือปัจจัยด้านการเป็นเขตประกอบการ ส่วนอายุโรงงานที่มีการดำเนินการมากกว่า 30 ปี ขึ้นไป ให้ความสำคัญกับการขนส่งเป็นลำดับแรก ปัจจัยด้านราคาที่ดินและปัจจัยด้านการอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญในแต่ละช่วงอายุของโรงงานที่มีความเกี่ยวเนื่องกันและเหมือนกันคือปัจจัยด้านคมนาคมขนส่ง แสดงให้เห็นว่าการขนส่งนั้นเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเป็นอย่างมากตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พื้นที่ใดมีความพร้อมทางด้านคมนาคมที่พร้อมและสะดวก และสามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่รอบนอกและจังหวัดใกล้เคียงได้เป็นอย่างดีย่อมทำให้พื้นที่นั้นเป็นที่สนใจของผู้ประกอบการและนักลงทุนมากกว่าพื้นที่อื่น

6.1.5 ปัญหาในการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม

ในการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมนั้น ผู้ประกอบจำเป็นต้องเลือกพื้นที่ที่เห็นว่าเหมาะสม และคุ้มค่ากับการลงทุนของตน ทั้งนี้เป็นเพราะการลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดกลางนั้น จำนวนหน่วยเงินลงทุนมีเป็นจำนวนมาก หากขาดการพิจารณาและไตร่ตรองที่ดีแล้วอาจส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการในภายหลังได้ ถึงแม้มีการไตร่ตรองเป็นอย่างดีแล้วผู้ประกอบการยังประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ และในการเลือกที่ตั้งก็เช่นเดียวกันที่มักจะมีปัญหาเสมอสำหรับผู้ประกอบการ จากการตอบแบบสอบถามพบว่า ร้อยละ 38.8 ของสถานประกอบการยอมรับว่าประสบปัญหาในการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมของตน ส่วนใหญ่ปัญหาที่พบ คือ ปัจจัยด้านราคาที่ดินและระบบการคมนาคมที่ยังขาดการเชื่อมโยงและขาดความสะดวกรวดเร็ว อีกทั้งปัญหาสภาพการจราจรในปัจจุบันก็เริ่มสร้างปัญหาต่อโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น ส่วนอีกร้อยละ 61.2 ของสถานประกอบการทั้งหมดพบว่า ไม่ประสบปัญหาในการเลือกที่ตั้ง

6.1.6 บทบาทที่อยากให้รัฐช่วยเหลือ

ในการประกอบการอุตสาหกรรมนั้น ผู้ประกอบการยังประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ อยู่ในปัจจุบันและสิ่งที่ผู้ประกอบการยังคงต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐก็ยังมีอยู่ ความต้องการให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือในด้านภาษี มีมากถึงร้อยละ 31.6 ของผู้ประกอบการทั้งหมด เพราะผู้ประกอบการเห็นว่าปัจจุบันภาษีที่ภาครัฐจัดเก็บยังคงอยู่ในระดับที่สูง ผลกระทบที่เกิดจากรัฐจัดเก็บภาษีจะส่งผลทำให้ภาวะการแข่งขันกับต่างประเทศลดลงได้ เนื่องจากราคาสินค้าในประเทศยังคงสูงกว่าเมื่อเทียบกับสินค้าของประเทศอื่น ๆ รองลงมาคือ การควบคุมราคาวัตถุดิบหรือผู้ประกอบการอยากให้ภาครัฐควบคุมราคาวัตถุดิบให้คงที่ เพราะการเปลี่ยนแปลงราคาวัตถุดิบจะส่งผลต่อต้นทุนด้วยเพราะความที่ราคาวัตถุดิบไม่คงที่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 24.3 อีกทั้งระบบสาธารณูปโภคก็มีความจำเป็นที่รัฐต้องเข้ามาช่วยเหลือเพราะการลงทุนของภาครัฐทางด้านสาธารณูปโภคจะช่วยส่งเสริมให้ผู้ประกอบการได้รับความสะดวกและรวดเร็วในด้านการขนส่งต่าง ๆ อีกทั้งยังเกิดประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่อีกด้วย ส่วนอีกด้านหนึ่งที่น่าสนใจคือ การควบคุมสินค้านำเข้าต่าง ๆ ที่เข้ามาในประเทศไทย โดยเฉพาะสินค้าประเภทเดียวกันที่สามารถผลิตได้เองในประเทศ ภาครัฐควรให้ความสำคัญในเรื่องนี้เพราะอาจทำให้เกิดภาวะขาดทุนได้สำหรับผู้ประกอบการภายในประเทศ ทั้งนี้เพราะบางประเทศที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกันอาจมีราคาต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าประเทศเรา ประเทศเหล่านี้ย่อมขายได้ในราคาที่ต่ำกว่าสินค้าที่ผลิตในประเทศ และนิสัยของผู้บริโภคต้องการสินค้านำเข้าอยู่แล้ว ปัจจัยเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการซึ่งรัฐควรเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือและให้การดูแลในสิ่งเหล่านี้ด้วย

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา พบว่า ลักษณะของอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดปทุมธานี ที่มีการกระจายตัวไปในพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดมากน้อยตามความสำคัญและปัจจัยพื้นฐานของพื้นที่แต่ละอำเภอ และในการเลือกที่ตั้งนั้น พบว่า แต่ละประเภทอุตสาหกรรมล้วนประสบปัญหาในการเลือกที่ตั้งที่แตกต่างกันออกไป ผลกระทบต่อการตั้งโรงงานมีทั้งทางตรงและทางอ้อม อุตสาหกรรมในบางพื้นที่มีการจัดการที่ดีอยู่แล้ว อย่างเช่น นิคมอุตสาหกรรมนวนครและสวนอุตสาหกรรมบางกะดี แต่ก็ยังคงมีโรงงานบางแห่งมีการใช้พื้นที่ผิดประเภทและก่อให้เกิดมลภาวะต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมใกล้เคียง และในอดีตที่ผ่านมา รัฐบาลมุ่งส่งเสริมการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมขาดการดูแลและควบคุม อีกทั้งขาดการกำหนดรูปแบบการกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงสามารถตัดสินใจเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานโดยปราศจากการคำนึงถึงข้อห้ามต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะว่าในอดีตที่ผ่านมาทางภาครัฐไม่มีนโยบายที่ชัดเจนหรือมีมาตรการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมที่ระบุเด่นชัด จึงมีผลก่อให้เกิดปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน กล่าวคือ การ

กระจายตัวของอุตสาหกรรมมีการขยายตัวไปทุกทิศทุกทาง โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล โรงงานได้เข้าไปตั้งปะปนกับการใช้ที่ดินประเภทอื่น ๆ ทำให้ยากต่อการควบคุมโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมด ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ จากโรงงานทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ ทางตรงเป็นปัญหาการจราจรโดยที่โรงงานเหล่านี้ กระจายอยู่ทั่วไปก่อให้เกิดความคับคั่งแออัดของการจราจร ทำให้การจราจรติดขัดเนื่องจากการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบ รวมทั้งการเดินทางของแรงงานเข้ามาในพื้นที่ และในบางแห่งมีที่จอดรถเพื่อการขนถ่ายสินค้าไม่เพียงพอ ทำให้เกิดการลุดล้ำเข้ามาพื้นที่สาธารณะ กีดกันการจราจร สำหรับผลกระทบทางอ้อมคือมลพิษต่าง ๆ เนื่องจากสภาพบริเวณอุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีมาตรฐานต่ำ เพราะรัฐมีนโยบายส่งเสริม ถึงแม้ปัจจุบันมีการเข้มงวดมากขึ้น แต่ยังมีบางพื้นที่ที่ก่อปัญหาเหล่านี้อยู่และยังขาดการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งความหละหลวมของพนักงานที่มักละเลยการปฏิบัติหน้าที่จนก่อให้เกิดปัญหาขึ้นมาก่อนจึงค่อยเข้ามาแก้ปัญหาทีหลัง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหาต่าง ๆ ผู้ศึกษาจึงเห็นสมควรให้มีการวางแผนทางด้านอุตสาหกรรม เน้นความสำคัญต่อลักษณะทำเลที่ตั้ง ให้มีลักษณะวางแผนในด้านพื้นที่ เพราะเมื่อทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม มีประโยชน์ต่อการกำหนดเขตอุตสาหกรรมหรือพัฒนาปรับปรุงอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีการวางแผนให้สอดคล้องกับผังเมืองรวมจังหวัดและแนวนโยบายการพัฒนาจังหวัด ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่รัฐต้องเข้ามาดูแลและจัดการอุตสาหกรรมเหล่านี้ ที่กระจุกกระจายอยู่ในชุมชนให้เข้าอยู่รวมกันในพื้นที่ที่เหมาะสม เพื่อลดความขัดแย้งหรือประสานการใช้ประโยชน์ของกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ในพื้นที่ นอกจากนี้ภาครัฐยังสามารถเข้ามาวางแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมและการพัฒนาชุมชนหรือเมืองให้มีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ ใกล้สถานที่ทำงาน คนในชุมชนมีสุขภาพอนามัยทั้งทางร่างกายและจิตใจที่ดี ในขณะที่เดียวกันก็ยังเป็นการจัดสรรบทบาทของพื้นที่ตามศักยภาพซึ่งนอกจากมีความเชื่อมโยงกับปัจจัยการผลิตแล้ว ยังมีการเชื่อมโยงกับศูนย์อุตสาหกรรมขนาดต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ภาคมหานครและพื้นที่ใกล้เคียง ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ปัญหาเพื่อรองรับการเจริญเติบโตและการขยายตัวของอุตสาหกรรม ดังนี้

6.2.1 ข้อเสนอแนะแนวทางการในการแก้ปัญหา

ข้อเสนอแนะแนวทางการในการแก้ปัญหาในส่วนี้จะแบ่งแนวทางการแก้ปัญหาออกเป็นสองส่วนคือ แนวทางการพัฒนาพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานีเองและแนวทางการพัฒนาและสนับสนุนของภาครัฐต่อภาคอุตสาหกรรมที่อยู่ในพื้นที่เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต

(1) แนวทางการพัฒนาพื้นที่

- 1) รัฐควรมีการสร้างระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการประกอบกิจการอุตสาหกรรมและมีการออกแบบเพื่อรองรับการเติบโตและการขยายตัวของอุตสาหกรรม และให้เกิดความเชื่อมโยงของอุตสาหกรรมในพื้นที่ เช่น ระหว่างอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดปทุมธานี ควรมีการเพิ่มเส้นทางให้มากขึ้น อย่างอำเภอคลองหลวงกับอำเภอหนองเสือ ควรมีเส้นทางเพิ่มมากขึ้นเพื่อรองรับการเติบโตในอนาคตและเส้นทางจากอำเภอธัญบุรีไปจังหวัดนครนายก ควรมีการปรับปรุงเส้นทางใหม่ เนื่องจากเส้นทางในปัจจุบันพื้นผิวการจราจรเกิดความเสื่อมโทรมอย่างมาก จากการวิเคราะห์เห็นได้ว่า เส้นทางคมนาคมเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและเชื่อมโยงเกี่ยวเนื่องกับการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น การเส้นทางที่ครอบคลุมและสะดวกรองรับความต้องการ จึงน่าจะเป็นแรงดึงดูดให้พื้นที่เหล่านั้นเป็นที่ต้องการในการตั้งโรงงาน การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานในพื้นที่ที่ภาครัฐต้องการให้มีการลงทุนประกอบการอุตสาหกรรม ตลอดจนการเชื่อมโยงระบบสาธารณูปโภคเข้ากับพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีอยู่ในพื้นที่ด้วย
- 2) เมื่อพิจารณาถึงความต้องการของผู้ประกอบการ ทำให้เห็นว่าปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญมาก คือ การคมนาคมขนส่ง ระบบสาธารณูปโภค ราคาที่ดิน แรงงาน ดังนั้น หากมีการจัดตั้งเขตหรือย่านอุตสาหกรรม ควรมีมาตรการ ดังนี้
  - 2.1 จัดหาพื้นที่ที่มีราคาไม่แพงจนเกินไปและบริเวณอุตสาหกรรมควรมีที่ดินเพียงพอต่อความต้องการ พื้นที่เหล่านี้ควรมีขนาดต่างกัน เพื่อให้โอกาสผู้ประกอบการเลือกได้ตามที่ต้องการ เช่น บริเวณพื้นที่อำเภอคลองหลวง อำเภอลาดหลุมแก้วและอำเภอลำลูกกา ซึ่งราคาของพื้นที่เหล่านี้ยังไม่สูงจนมากเกินไปและยังมีพื้นที่รองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมได้อีก
  - 2.2 บริเวณที่จัดว่าเหมาะสมควรคำนึงถึงการคมนาคมขนส่ง ที่มีการขนส่งโดยรถบรรทุกเพิ่มขึ้น บริเวณนั้นควรกำหนดไว้ให้ใกล้ถนนหรือมีทางเข้าและออกติดต่อกับถนนใหญ่ เพื่อ

แก้ปัญหาในด้านการขนส่งวัตถุดิบ สินค้า และที่สำคัญคือ ผู้ทำงานสามารถเดินทางมาได้อย่างสะดวก บางเส้นทางการคมนาคมเริ่มติดขัด เช่น ถนนพหลโยธิน เริ่มมีปัญหการจราจร ควรเพิ่มเส้นทางเพื่อรองรับการจราจรในอนาคตด้วย

- 2.3 เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของบริการขั้นพื้นฐานทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในเขตหรือย่านอุตสาหกรรม เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการบริการและรองรับการเจริญที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ต้องมีการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  - 2.4 องค์ประกอบทางด้านแรงงาน จำเป็นที่ภาครัฐต้องเข้ามาส่งเสริมการพัฒนามือแรงงานให้เหมาะสมกับอุตสาหกรรมการผลิตที่มีความหลากหลายมากขึ้นในปัจจุบัน อีกทั้งมีการฝึกอบรมและมีการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้มากขึ้น ให้กับแรงงาน รัฐเป็นผู้ดูแลในเรื่องเหล่านี้ และควรทำอย่างต่อเนื่องโดยกำหนดเป็นนโยบายและแผนพัฒนาอุตสาหกรรมขึ้นมา
  - 2.5 จัดพื้นที่เพื่ออุตสาหกรรมแต่ละประเภทให้เหมาะสมกับพื้นที่ หรือเป็นการแบ่งโซนอุตสาหกรรม โดยการส่งเสริมให้มีการรวมตัวกันของอุตสาหกรรมแต่ละประเภทให้ง่ายต่อการจัดการและควบคุมดูแล
- 3) การปล่อยให้ภาคเอกชนพัฒนาโครงการเขตประกอบการในพื้นที่ต่าง ๆ โดยไม่มีการวางแผนในภาพรวม ส่งผลให้เกิดโครงการในลักษณะดังกล่าวกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ที่มีความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภคอยู่แล้วหรือในพื้นที่เขตเมือง อันจะส่งผลต่อเนื่องถึงการประกอบกิจกรรมที่ไม่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ เพิ่มภาระของหน่วยงานราชการที่เป็นผู้ให้บริการระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา ที่จะต้องจัดหาและลงทุนเพิ่มเติมจากที่ประมาณการไว้ และก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำของการกระจายความเจริญและรายได้ของประชาชนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงควรมีการวางกรอบแนวทางในการเติบโตของอุตสาหกรรมโดยส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเข้าไปลงทุนในพื้นที่เขตประกอบการหรือสถานที่ที่ทางภาครัฐจัดเตรียมไว้ให้ เพื่อลดการเติบโตอย่างไร้ทิศทางของอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดปทุมธานี

(2) แนวทางการพัฒนาและสนับสนุนของรัฐต่อภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่

- 1) ปัจจุบันโรงงานประเภทต่าง ๆ ในจังหวัดปทุมธานีทั้งอุตสาหกรรมการผลิตและอุตสาหกรรมบริการ และอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อพื้นที่หรือเสี่ยงภัยตั้งอยู่อย่างกระจัดกระจายไปในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีเองและพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงด้วยเช่นกันโดยไม่มีการควบคุมหรือวางแผนล่วงหน้า ก่อให้เกิดปัญหาการขัดแย้งของการใช้ที่ดินระหว่าง

การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร ที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมเอง รวมทั้งทำให้เกิดมลพิษทางอากาศและน้ำ มลภาวะทางเสียง การจลาจลติดขัด ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดยอุตสาหกรรมประเภทนี้หน่วยงานภาครัฐ ควรสนับสนุนให้ย้ายไปยังเขตประกอบการอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรม โดยให้ลดภาษีของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม รวมทั้งนำเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมกับอุตสาหกรรมมาประยุกต์ใช้และเน้นการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ส่วนอุตสาหกรรมที่อนุญาตให้อยู่ในเมืองหรือแหล่งที่อยู่อาศัยได้ควรเป็นประเภทอุตสาหกรรมชุมชน (อุตสาหกรรมขนาดเล็ก ที่ใช้วัตถุดิบและแรงงานส่วนใหญ่ในพื้นที่) และอุตสาหกรรมบริการ

- 2) สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดหรือหน่วยงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมอุตสาหกรรมที่จังหวัดมีความถนัดหรือเชี่ยวชาญ นั่นคืออุตสาหกรรมประเภทอิเล็กทรอนิกส์และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ โดยการส่งเสริมให้พื้นที่เป็นที่ตั้งของศูนย์กลางอุตสาหกรรมประเภทนี้ให้ครบวงจร โดยสนับสนุนให้โรงงานที่ตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกันเอื้อประโยชน์ต่อกันทั้งทางด้านวัตถุดิบและสินค้า เพื่อสร้างความได้เปรียบจากการรวมตัวของโรงงานประเภทนี้ และสนับสนุนให้โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่มีความเชื่อมโยงกับโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่รอบ ๆ หรือจังหวัดใกล้เคียง เช่น กรุงเทพมหานคร อยุธยา สมุทรปราการ เพื่อให้เกิดการพึ่งพากันในกระบวนการผลิตและการส่งออกสินค้า โดยให้อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ต้องเอื้อประโยชน์และช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดเล็กกว่าที่ผลิตสินค้าขั้นสุดท้ายและชิ้นกลางแก่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ซึ่งอาจทำได้ในประเภทอุตสาหกรรมอาหารและแปรรูปการเกษตร ทั้งนี้เพราะประเทศไทยมีศักยภาพการพัฒนาและมีความรู้ความชำนาญสูงในอุตสาหกรรมดังกล่าว
- 3) ทิศทาง นโยบายและมาตรการของภาครัฐยังขาดความชัดเจนและความต่อเนื่องกัน รวมทั้งกฎระเบียบข้อกำหนดบางประการที่ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการลงทุนของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เนื่องจากมีหน่วยงานต้นสังกัดแตกต่างกันขาดการประสานงานกัน เกิดความล่าช้าในการดำเนินการ ติดขัดในส่วนของประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น ควรมีการรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเอกภาพและความรวดเร็วในการดำเนินงานเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการลงทุนในพื้นที่ต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น
- 4) อุตสาหกรรมขนาดกลางยังประสบปัญหาอยู่ นั่นคือ ตลาดการขายสินค้ายังไม่กว้างมากนัก ยังขาดการปรับตัวและพัฒนาสินค้าของตนเอง เนื่องจากเป็นการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดในท้องถิ่นเป็นหลัก ทำให้ไม่ทันกับยุคสมัยการเปิดเสรีทางการค้า ดังนั้น เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ความช่วยเหลือ ให้ความรู้และความ

ชำนาญในการประกอบกิจการให้มากขึ้น อีกทั้งควรมานวัตกรรมใหม่เข้ามาใช้ในการกระบวนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดหรือผู้บริโภคมากขึ้น และมีการฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความชำนาญเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและสามารถแข่งขันกับตลาดต่างประเทศได้ด้วย

- 5) พื้นที่ที่จัดเตรียมไว้สำหรับผู้ประกอบกิจการอุตสาหกรรมขนาดกลาง ต้องมีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานโดยเฉพาะทางด้านการคมนาคมขนส่งที่เชื่อมโยง กับพื้นที่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจากประเภทของกิจการอุตสาหกรรมขนาดกลางมักประกอบกิจการที่มีความเชื่อมโยงกับโรงงานอุตสาหกรรมอื่น ๆ โดยมีการติดต่อซื้อขายทั้งวัตถุดิบและสินค้า ซึ่งมักจะผลิตสินค้าที่เป็นวัตถุดิบของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่

6.2.2 แนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

- (1) ในการศึกษาครั้งนี้ อุตสาหกรรมที่ทำการศึกษามีเพียง 8 ประเภทจาก 9 ประเภท คือ อุตสาหกรรมก่อสร้างไม่อยู่ในขอบข่ายของการศึกษาครั้งนี้ ทั้งนี้เป็นเพราะส่วนใหญ่ในอุตสาหกรรมก่อสร้างอยู่ในประเภทอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ดังนั้น เพื่อให้การศึกษารอบคลุมทุกประเภทอุตสาหกรรม ควรมีวิธีการเพื่อทำการศึกษาให้ครบทุกประเภทอุตสาหกรรม ให้มีตัวอย่างของอุตสาหกรรมก่อสร้างที่อยู่ในประเภทอุตสาหกรรมขนาดเล็กเป็นตัวแทนในการศึกษา และมีการศึกษาในจังหวัดที่อยู่ในเขตปริมณฑลประกอบกันด้วย
- (2) การกำหนดปัจจัยในการเลือกที่ตั้งอาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา ในการพิจารณาลักษณะของแต่ละพื้นที่หรือเขตอำเภอ มีความแตกต่างกันและควรมีการศึกษาปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของแต่ละขนาดอุตสาหกรรมให้ครบทุกขนาดเพื่อให้เข้าใจถึงอิทธิพลในการเลือกที่ตั้งซึ่งอาจมีความแตกต่างกันออกไป และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ตรงตามขนาดของอุตสาหกรรมนั้น ๆ